

Nagrody „Kultury” za r. 1991

NAGRODA PUBLICYSTYCZNA IM. JULIUSZA MIEROSZEWSKIEGO: TADEUSZ WYRWA

Tadeusz Wyrwa urodził się w 1926 roku w Warszawie. Podczas okupacji niemieckiej bierze udział w ruchu podziemnym na terenie woj. kieleckiego, początkowo jako łącznik w placówkach organizowanych przez Furgalskiego z ramienia majora Hubala, później jako członek dywersji i następnie jako partyzant oddziału „Starego”, który — w 1944 roku — wszedł w skład 25 pułku AK.

W styczniu 1945 zostaje rozbrojony przez wkraczające wojska sowieckie i uwięziony najpierw w Końskich a później w Łodzi, skąd — po sześciu miesiącach — ratuje się ucieczką. W marcu 1947 opuszcza Polskę i przedostaje się do Niemiec Zachodnich.

Po dwuletnich studiach prawa w Kilonii wyjeżdża do Stanów Zjednoczonych, skąd udaje się następnie, w 1952 roku, do Madrytu, gdzie kończy studia uniwersyteckie, w 1958 roku otrzymuje stopień doktora nauk politycznych (specjalizacja prawa międzynarodowego). W 1960 roku zostaje doktorem nauk politycznych P.U.N.O. w Londynie; w 1963 doktorem prawa Uniwersytetu Paryskiego, a w 1968 roku doktorem „Lettres et Sciences Humaines” na Sorbonie.

Pracuje w Centre Nationale de la Recherche Scientifique — odpowiednik Polskiej Akademii Nauk — w charakterze dyrektora studiów, status profesora uniwersytetu.

Jest autorem następujących książek:

„W cieniu legendy Majora Hubala”, Oficyna Poetów i Malarzy (OPM), Londyn 1974, str. 126.

„Prasa konspiracyjna w imieniu Polski Walczącej 1940-1945”, OPM, Londyn 1984, str. 137.

„Historyk na obczyźnie a najnowsze dzieje Polski”, OPM, Londyn 1986, str. 31.

Współautor:

„Wybór prac nadesłanych na Konkurs imienia Józefa Wyrwy (pseudonimy Furgalski, Stary), ogłoszony dla uczczenia 30-tej rocznicy zakończenia działań oddziałów partyzanckich”, OPM, Londyn 1977.

„Le Mexique”, Librairie Générale de Droit et de Jurisprudence (L.G.D.J.), Paryż 1969, str. 367.

„La Gestion de l'entreprise socialiste. L'Expérience polonaise”, L.G.D.J., Paryż 1970, str. 220.

„Les Républiques andines (Bolivie, Chili, Colombie, Equateur, Pérou, Venezuela”, L.G.D.J., Paryż 1972, str. 644.

„La Pensée politique polonaise à l'époque de l'humanisme et de la Renaissance (Un apport à la connaissance de l'Europe moderne”, Księgarnia Polska w Paryżu i OPM 1978, str. 684.

„La Résistance polonaise et la politique en Europe”, France-Empire, Paryż 1983, str. 590.

„L'idée européenne dans la Résistance à travers la presse clandestine en France et en Pologne 1939-1945”, Nouvelles Editions Latines, Paryż 1987, str. 237.

T. Wyrwa od lat współpracuje z *Zeszytami Historycznymi*.

Józefie Mackiewicz. Dziś można go uznać za „wprawkę”, za przygotowanie do *opus magnum* Boleckiego, czyli do *Wyroku na Józefa Mackiewicza* (w skróconej wersji *Pulsu*) i do *Ptasznika z Wilna* (w pełnej, pięćsetstronicowej wersji *Arki*).

Wyrok na Józefa Mackiewicza jest owocem długoletnich, także archiwalnych w Wilnie i we Lwowie, poszukiwań Boleckiego. Teza książki pokrywa się w dużej mierze z wnioskami, do jakich doszedł Miłosz w swoim pięknym eseju o Mackiewicz — *Koniec Wielkiego Xięstwa*, drukowanym przed dwoma laty w *Kulturze*. Bolecki napisał pełną pasji i pasjonującą mowę obrończą, za którą przed wojną przysługiwałby mu tytuł „księcia palestry”. Ale nie jest to mowa obrończa stuprocentowo apologetyczna; nie brak w niej uwag krytycznych i sumienne wyrażonych wątpliwości. Boleckiemu chodzi przede wszystkim o wyrwanie Mackiewicza z rąk fanatyków „patriotycznego linczu”, o zrozumienie racji i pobudek postępowania — choćby wysoce kontrowersyjnych, a niekiedy nawet niemożliwych do przyjęcia — jednego z najwybitniejszych współczesnych prozaików polskich. Dobrze wiadomo jakie Mackiewicz miał przywary i jakie popełniał błędy, nie przeszkadza to jednak potrzebie wymierzenia mu sprawiedliwości autentycznej, dalekiej od pochopnego wyroku śmierci najpierw, a później nieustannego ostracyzmu ze strony jego przysięgłych wrogów. To właśnie zrobili Bolecki-Malewski na dużą skalę, Miłosz na mniejszą.

Ostatnią wydaną (w *Plejadzie*) pozycją Boleckiego, wnikliwego i subtelnego krytyka literackiego, jest niewielki objętościowo tom *Ciemny Staw — Trzy szkice do portretu Gustawa Herlinga-Grudzińskiego*.

NAGRODA LITERACKA IM. ZYGMUNTA HERTZA: WŁODZIMIERZ BOLECKI (JERZY MALEWSKI)

Czterdziestoletni Włodzimierz Bolecki (używający także pseudonimu Jerzy Malewski) jest absolwentem Wydziału Filologii Polskiej UW i pracownikiem Instytutu Badań Literackich PAN. Zadebiutował książką o Berencie, potem napisał książkę o prozie międzywojennego dwudziestolecia. Dał się szerzej poznać, jako Jerzy Malewski, dzięki dwóm niewielkim książkom, *Widziałem wolność w Warszawie* oraz *Jedynie prawda jest ciekawa*. Zwłaszcza druga, szkice do portretów kilku współczesnych pisarzy polskich, była bardzo poszukiwana przez czytelników (ukazała się w drugim obiegu nakładem Oficyny Wydawniczej Pokolenie). Prócz świetnej i żywej inteligencji, Bolecki odstąpił w niej swój pazur polemiczny w szkicach o Konwickim i Zagajewskim. Książkę otwierał szkic tytułowy *Jedynie prawda jest ciekawa*, o